

SZILÁGY-SOMLYÓ.

T Á R S A D A L M I H E T I L A P

és

A SZILÁGY-SOMLYÓ-VIDÉKI GAZDASÁGI-EGYLET KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyed évre 1 frt.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:

Nagy László.

Segéd-szerkesztő:

Hulinka Sándor.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Sz.-Somlyó, az ev. ref. papi háznál, hova a lap anyagi és szellemi részét illető küldemények is czimzendők.

Hirdetések jutányos árban. Bélyegdíj 30 kr.

Angyalcsinálás.

II.

Előbbi cikkünkben az angyalcsinálás durvább módjával foglalkoztunk. Foglalkozzunk most kissé a „finomabb” móddal is, mert bajnak ez sem kisebb baj az előbbinél, csak hogy finomabb s éppen ezért finomabb gyógyszerre is van szükségünk ellene.

Ha ezzel akarunk foglalkozni, természetesen a színtér is megváltozik. A szalmával fedett viskóból a cseréptető házba kell lépniünk; a tulipános bölcös mellől a kék draperiával bevont, — vesszőből művésziesen font gyermekágyhoz. Ne sajnáljuk e lépést, mert az a gyönyörű gyermekágy éppen olyan rut, mikor halálos ágygyá lett, mint a tulipános bölcös, vagy mint a kandalló alja.

Oda léptünk . . .

A kis mama, — a ki igen jó nevelést kapott; jól beszél francziául és angolul, kitűnően zongorázik, érti a mértant, tud a festészethez és ha éppen rá ér, kifesti bábáját is, nemesak magát; — a kis mama hasonló jó nevelésben akarja részesíteni bábáját is.

De azt elvégre senki sem kívánhatja, hogy a kis mama azért minden élvezetről lemondjon s minden idejét gyermekének szentelje. Örültség! Mire való lenne ez? Hiszen van Sveiczban elég gouvernante, a ki pótolni fogja potom árért a mamát s ez még hasznára lesz a kicsikének, mert először is francziául fog megtanulni. Milyen öröm is lesz azt hallani, mikor a kis cseresznyeajk először kiejti e szót: „mère!”

Azt meg épenséggel durva ember kívánhatja, hogy a kis mama maga vesződjön a drága magzat szoptatásával, mikor ő érzi, tud-

ja, hogy az neki árt. Aztán meg a szoptatás parasztnak való foglalkozás, nem szalonhölgynek, a kinek végre is egyéb dolga is van. Mert mikor Kock Pál és druszája Féval, meg a Ponson bácsi regényeit nem olvassa, akkor csipkeinget himez a kicsikének, hogy tisztességes toilletben jelenhessen meg a társaságban; s mikor sem nem olvas, sem nem himez, akkor vagy lyrai versekbe önti érzelmeit, vagy készül a legközelebbi műkedvelői előadásbani szerepére s úgy deklamálja: „gyűlöllek, „imádlak”, hogy csak úgy eseng belé a szoba. Végül, mikor sem nem olvas, sem nem himez, sem verset nem ír, sem nem deklamál, akkor kaczag valamelyik udvarlója bókjára, — ennyit utoljára is megérdemel az a szegény ember! . . . Aztán ugy sincs ez kárára a kicsikének, hiszen van dajkája, a ki gondolzza, szoptassa. Vagy nem elég ha az ember ennyit áldoz? Nagy áldozat az kérem, mert tessék megérteni, hogy tiz, — érti, kérem? — tiz ezüst forintot fizet a dajkának havonként, meg háromszor kávét, de azt már — naponként. Ennyit a dajka is jó lehet!

Igy szokták ezt mondani, de a valóságban sohasem így áll a dolog. Mert a dajka végre is csak dajka, ha háromszor kávét is naponként. Aztán meg a gyermeknek — kivéve, ha anyja valóban beteg, — mindig az anyatej a legjobb, melyet ha már — fenti okból, — dajka tejjel kell is pótolnunk, vigyáznunk kell a dajka megválasztásánál.

Csak hogy éppen erre nem vigyáznak eléggé, mert nem értenek hozzá csak igen kevesen; s az eredmény: hogy míg a kis mama csipkeinget himez, az alatt a gyermek elhal és most már halotti ingre van szüksége.

De legyünk megint igazságosak! Valljuk

Szomoru szatyrája a végzetnek, hogy mig volt bor, addig nem volt alkalmas ut; és most, midőn a vasut mozdonya a vén Magura alatt fog fűtyölni, a szőlő végpusztulása fenyeget. No de vigasztalódjunk annyiban, hogy a szőlő, mint bor, még így sem fizetné meg a fáradságos termelést, és talán e ronda féreg ellenszerét is megtalálja vagy a természet, vagy a tudomány. Ez esetben is azt ajánlom szőlősgazdáinknak, hogy a bakatorra fektessék a súlyt, a szőlőt, mint kereskedelmi cikket gyümölcsként hozzák inkább forgalomba Fővárosi gyümölcskedvelők, kiknél jártam, a bakator mmázsáját 40 frtra becsülték. Ezért már érdemes fadaradni.

Kisiparosaink pedig hagyjanak békét e fáradságos termelésnek, mely őket tönkre szokta juttatni, 100 esetből 99 eset van erre, egy az ellenkezőre.

Ha pedig a szőlő csakugyan kiveszne, — mit Isten ne adjon s bizony nem is ad, — de különben is, termelni kell minél többet az itt honos, kitűnő gyümölcsökből és az igen sokat fog a vasut közvetítésével kárpótolni. Különösen ajánlatos a szőlőket a legjobb fajta őszi barackfákkal (különösen a sz. Istvánnal és sáfrányos barackokkal beültetni,) melyek az esetben is megmaradhatnak, ha a szőlővész elvonul fejük felől. A meredek völgyekben meg kell őrizni gondosan az erdőt; mert a fa értéke mindennap emelkedik hazánkban egy fél krajczárral. Ezeken kívül a kitűnő gránitból is lehet pénzt teremteni; utra, építéshez, sőt emlékkönek is alkalmas a java.

Végre pár szót a Magura multjáról.

A Magura hegységnek föltétlenül nagyszerű multja volt; csak hogy e multról nem a krónikák és történetkönyvek, még a mondák sem beszélnek.

De beszél a „Magura”, vagy Magóra (az én

be, hogy az uri osztály gyermekei közt kevesebb aránylag a halálozás, részint imént mondott okok miatt, részint, mert inkább fordulnak orvoshoz, jól lehet beteg gyermekkel orvoshoz menni, ma már mindnyájunknak, — az állam által reánk rótt — kötelessége.

Mit tapasztalunk azonban ezzel szemben a felnőtteknél?

Azt, hogy míg a „paraszt” többnyire erős szervezetű, addig az „úr” plédbe burkolódzik olyan időben, mikor az előbbi izzad.

S mi ennek az oka?

Az, hogy a paraszt gyermek ha életben marad, többnyire erős szervezetű is; ellenben az úri gyermek — minthogy még is csak van olyan, a milyen dajkája, — nem gyengül el annyira, hogy csecsemő korában átköltözzék az árnyékvilágba, hanem elgyöngül annyira, hogy semmi uton-módon nem lehet nagy korában sem erőssé edzeni; előbb angol kóros, később görvély kóros, aztán mellbajban pusztul el.

S milyen a mig él?

Gyöngé, mint az árnyék. Beszél angolul és még vagy háromféle nyelven, de mondani nem tud semmit. Legalább semmi olyat, a mi a társadalomnak hasznára lenne. Hanem e helyett egy részük párbajhős; és martyrként hull el valami tyukszem-perlekedésnek; más része meg öngyilkossá lesz, mert szeretné a Julcsát megcsókolni, de az nem akarja hagyni magát.

Igen, tény, hogy ezek nagy része ilyen emberekből kerül ki, a mi megint nagyon természetes. Mert az ilyen ember nagyon ingerlékeny, a minek gyöngesége, idegessége az oka. S az idegesség, a villamosság századának a jelezője, — e naponként hova-tovább harapódzó baj, — soha sem vezet jóra.

hegyem) szláv neve; beszélnek a „Keselyűs” főbérce alatt napjainkig látható földhányások; de legkétségtelenebbül a Magura legmagasabb fensikjában több ízben történt ásatások eredményei, a durvább és csinosabb alkotásu cserép edények, bronz eszközök s ezek között egy szigonnyal ellátott két-águ vasvilla is, mely arról tanuskodik, hogy a Magurát az „én hegyemnek” valamelyik szláv nép — ki tudja a kiszorított dákok, a határszéli jászok vagy sarmaták-e — nevezte el, mely ellenségeivel szemben e hatalmas és egyszersmind rejtett mentsvárban védte magát.

Miután a rómaiak dácziai végvára Mojgrád („az én vérem”) Zilah (az oklevélírók Zilach, Zilagh neve, mely magyarul egyszerűen Szilágy-nak felel meg, mely nevet helyre is kellene állítani) mellett volt, a fenyegetett nép az „én hegyemre”, a Magurára mint önálló és könnyen védhető helyre vette magát; itt lakott és valószínűleg ide is temetkezett. Az innen a hatvanas években kikerült régiségeket néhai Benkő Lázár ur megbízásából én adtam volt be az erdélyi múzeumnak: s miután az edények alakja az ókori rómaihoz áll közel, valószínű, hogy a római császárság hanyatló korszakából is való. Erre vall az a nagyszerű római aranylelet is, mely máig is a bécsi múzeumban őriztetik s mely egy gazdasági eszközökkel és nagy ékkövel diszitett láncból és Valcus-Gordianus-féle nagy hadi érmekből áll mindannyi tiszta aranyból és füllekllellátva. A legnagyobbik Valcus-féle 60 magyar aranyat nyom és az uralkodó ismeretlen győzelmeit hirdeti a „góthok” fölött. Valamelyik futó római vezér elrejtett vagy elrabolt kincse lehetett, ki földmívelés terén is szerzett érdemeket.

E nagyértékű lelet, nem indokolatlanul sok embert indított kincsásásra a Magura ormán és

TÁRCZA.

A Magura.

Irta: P. Szathmáry Károly.

Mutatvány szerzőnek „Szilágy” című népszerű monographiájából.

(Folyt. és vége.)

Közgazdasági tekintetben az én meggyőződése szerint a Magura ez ideig nem fizette ki magát. Erdői századokon át a közelebbi időkig szabad pusztítás tárgyait képezték; köveit — a rozszabb palásokat, — csakis helybéli építkezésre használták; rendszeres kőbányája egy sem volt; agyagából fazakasaink tűrhető edényeket, kályhákat készítettek; de ezt is kiszorította a margittai bányai, vagy éppen gömöri behozatal.

A szőlőmívelési ipar kétségkívül nagymértékű volt; de legfőleg a nagyobb birtokosoknál fizethette magát; itt is csak mint takarékpénztár, melybe a gazda pénzét és munkáját befektette jó remény fejében. De régebbi korban csakis 1811-et és 1834-et tudom följegyezve, melyekben a szőlősgazda több évi fáradsalmát kifizette a kitűnő termés. Hasztalan hordta föl az iparkodó gazda puttonnal a termő földet néha fejszédítő magasba, hogy a kősziklákba sülyesztett szőlőjét kövérítse: a néhol kötelen lebecsátott hordók nemes nedvének, — ha jó termés volt, nem volt ára. A nyolcz pintes veder mustot néha 10 krért, sőt cserében edényért is adták és a szállítás nehézségei fölemésztették a hasznát. Azonkívül a 30-as évek lengyel vevői már a 40-es években kimaradtak.

Kisértstük meg tehát a gyógykezelést. Neveljük testileg edzetté, erőssé gyermekeinket, szoktassuk le rossz szokásaikról, mert a szokásból lesz a szenvedély. Ne terheljük túl szellemi munkával, ne arra törekedjünk, hogy először is francziául gagyogjon, hanem hogy erős és ép nemzedéket nemzeni képes legyen.

Fordítsunk kiváló gondot a nevelésre, neveljük úgy leányainkat, hogy majd maguk nevelhessék gyermekeiket; ne szögmérőt adjunk hát kezeikbe, hanem inkább — főző-kanalat.

Csak is így, csak is akkor érünk célra, ha életképes, erős nemzedéket hagyunk a jövőnek. Különböz kiálthatjuk itéletnapig, hogy „pusztulunk, veszünk”, ha ugyan el nem pusztulunk időnap előtt a föld színéről.

Pollux.

E. M. K. E.

Előttünk fekszik az E. M. K. E. múlt évi igazgató-választmányi jelentése, melyből méltónak tartjuk a következő megemlékezést a illetőleg közlését:

Erősbödésünk, terjedésünk s e végre olvastásunk a főcél, minél rövidebben kell hát áttekintést adnunk a második rendes év nagy munkájáról, az életről és forgalomról, melyről csak a hazafias napi sajtó visszalapozott kötetét nyújthatnak részlete-sebb képet, holott a sajtóban is az E. M. K. E. életének csak töredéke kerül felszínre, világosság elé.

Az E. M. K. E. — más egyesületek példájára, — nem reprodukálhatja, még ha annyira köztermé-szetűek is, országos mozgalma és cselekvése tényeit, végnélkül való iratait, előző felkéréseit és felhívá-sait, mert egy tömör jelentés keretében nem férő óriás halmaz volna ez s mert éppen ez bizonyítja az E. M. K. E. külön helyzetét, hogy nemcsak alap-szabályszerű célja eltérő a közművelődés minden hazai egyesületétől, de tartalék nélkül mindenestől a nyilvánosság eleibe lépnie nem is szabad.

A ki arra való, megkereséseire örömmel szol-gálunk nép- és államfentartó küzdelmeink benső adataival: de egészen közre — bármennyire érezzük is, hogy e tartózkodás a reklám és megítélés szem-pontjából sokak előtt talán hátrányunkra lehet, — csak némelyeket hozhatunk.

Törvényes minden, mit teszünk; azonban az E. M. K. E. alapszabályainál és természeténél fogva zárt egyesület is, s szent munkáját rozsakaratu iz-gatóktól védnie, nemcsak a sikerülhetőségi diplomati-ája indokolja, hanem a keresztyén tan is: „Nolite dare sanctum neque mittatis margaritas vestras: ne forte conculcent eas pe-dibus suis, et conversi dirumpant vos.” (Math. 6. 7.)

*

völgyeiben; csakhogy a Magura ormán inkább a tudomány, mint a kincskereső számára akadhatnak kincsek; de akkor is csak úgy, ha az ásás nem mint eddig a vad talaj mélyére, hanem szak-szerűen, a televény föld leghordásával történik. Ez valószínűleg ki is fizetné magát; kivált ha a véd-hely temetőjét meglehetne találni; mert ezek a népek a megholtaknak fegyvereiken kívül csaknem minden eszközét és ékszerét elásták.

Nevezetes hely még a Magurán a „törvény-fák” helye, egy szép térs erdőrést, melyet szá-zados fák árnyékolnak s melyek alatt a határperet-ek szokták volt hajdan bíróság elintézni. Ez is egy ós magyar szokásra vonatkozik, melyet érdemes emlékünken megőrizni.

A Magura egyik, Csehi község fölött álló or-mának tölcser alakú völgyében van a „Pokoltó”, melyet feneketlen híréért neveztek el így; de mely nem egyéb gyűlevész esővíznél, melyet a hegyek ormáról fog fel e kis katlan. A nép fürdőzni is használja s a fölmelegített vízzel telt kádban néha egész nap hosszán elül a fürdő familia, hogy a meg-fizetett fürdőt kiélvezze.

Történeti nevezetű helyek még föl a Magura hármás csucsának keleti bérce az Őrhegy, mely a láttani és tűzjelző összeköttetést tartotta fenn a ha-dadi, kusalyi, csehi, valkói, sőt talán a sebesi várak-kal is és igen alkalmas volt a Kraszna síkján föl-tünő ellenséget jelezni kelet felől és délről; ugy-szintén nyugotra és éjszakra is; mert ez irányban lelátni Debreczenig és a máramarosi hegyekig.

És éppen e kilátás a Magura egyik főkincse. Szébb látvány a nagy Kárpátokon kívül alig tárul az utazó elé hazánkban. Alant a hegy lábánál Somlyó házai ölelik a várhegyet és egyéb alhegye-ket körül; délre a Bükkön át a Meszes kék orma s ezeket tetőzve a kalotaszegi havasok tűnnek fel; jobbra a Rézhegység alatt a szép Berettyó völgy sűrű falvaival s azon túl az Alföld síkja a végte-lenség homályában elveszve; keletre a zilahi Me-szes hegysora és a szamosvölgyi táj, — éjszakra az egész sík Szilágyság a vinicolák és agricólák tanyái, Hadad, Tasnád környéke; majd a szatmár-megyei síkság, melyet a nagybányai vidék arany-ezüst termő hegyei határolnak. Szóval egy egész ország gyönyörű, változatos panorámája.

Összegezzük az E. M. K. E. eddigi életét.

Legifjabbak vagyunk a közműveltségi egyesü-tek sorában, a többiek létezése példájára alakulva; a helyzet súlyossága s a nemzet mély ösztöne által immár a legnagyobb.

Az előkészítő munkától eltekintve, az 1885. ápr. 12-én Kolozsvárt tartott nagy országos össze-jövetelben alkottuk meg alapszabályainkat s indul-tunk meg id. választmány mellett 300 frttal.

Az alapszabályok megerősítettén, ugyancsak 1885. aug. 31-én kolozsvári közgyűlésünkben mond-tuk ki a létesülést, mely alkalomra már 50,000 frtot meghaladó tőke gyűlt egybe kezeinkhez.

Tavaly, 1886. aug. 29-én számoltunk be, mint első rendes közgyűlésben, megint csak Kolozsvárt, a rendes munka első eredményeivel: immár 150,000 frttal pénzben s területenként teljességig vitt fiók-hálózat felmutatásával.

Ez idő alatt 100,000 számra árasztott földhívá-sainkkal és kéréseinkkel, igazgató választmányunk, directoriumunk, szakosztályaink, megyei választmá-nyaink, vidéki körök s községi fiókjaink megala-kításával, különféle szabályzataink s alapvető mun-kaprogrammunk elkészítésével, fokozatosan a szervezkedés, erőgyűjtés és tervkészítés hármas sta-diumait haladók meg, hogy a jelen évben folytatá-suk és növelésük mellé hozzátársuljon a folyomány, az első akció.

Szorosan véve nem most kezdődnek ugyan az első akció számai, mert számos irányban léptünk fel mindjárt kezdet óta s akció, még pedig párat-lan és csodás, magának az egyesületnek jelen ará-nyai szerint a legnehezebb viszonyok közt világra hozása; de tényleg mégis csak a lefolyt 1887-iki egyesületi évben krystályodott ki a vég, hogy hová, mivel, miként siessünk: a megváltó példájára ne-hány kenyérrel kielégíteni sok ezer éhezőt s kielé-gíteni úgy, hogy a takarás után ne fogyjon el, ha-nem még szaporodjék, még több legyen az asztal, semmint az ébéd előtt vala.

Ez volt a jelen évi választmány feladata.

És mi sem bizonyítja inkább, hogy az E. M. K. E. fölött a gondviselés különös kegye örködik, mint az, hogy e feladat közmegelegedésre örvende-tesen sikerült.

Az akció évekre kidolgozott nagy munkálata, tökélyesített társadalmi szervezés, 250 ezer frtra nőtt tőke jelzi ez 1887. aug. 28-iki közgyűlésünket.

Szabad folyó immár az E. M. K. E.; Isten se-gítsen, hogy tengerré legyünk.

*

(Folyt. köv.)

Vidéki levél.

T-Szántó, 1887. aug. 21.

Tekintetes szerkesztő ur!

Miután tul vagyunk az aratás, szeretnék va-lami örömdetést írni vidéki levelemben. Bö termést, ebből áldozatra készséget, gyermek-menház építésnek alapletételt, stb., de ezek most csak olyan pium desi-deriumok.

A mi az évi termést illeti, nem mondhatjuk ugyan, hogy bő; de azt igen, hogy jó középtermésűnk volt. A tiszta buza míg lábán állott, dunsak látszott, de a cséplés után azon tudatra kellett jutnunk, hogy keresztje a két vékát is alig bírja szemül kiadni. A roza és olegy buza már bővebben fizet, megadja a 3 vékát, sőt némelyeknél többet is. A zab termés előg dunsak látszik s azt hiszem, hogy szemül is jól fog fizetni. Málé vetéseink a szárazságot kissé megsínlelték; de mióta már egy nehányszor esőnk volt, veszik ma-gokat elő s ha szeptemberben nem lesz dér, kinövik magukat.

Általában véve a termést illetőleg, nem lehet pa-naszunk, csak lenne illő ára is, de ez nagyon meg-esőkkent s minthogy a szegény gazdát az adóvégrehaj-tók szorongatják, kénytelen eladni potya áron is tor-mésát, hogy majd tavasszal drágán vegye meg ismét kenyérnek valóját. Ezért nem lehet csodálkoznai, ha gazdáink a közügyekre is áldozni nem hajlandók.

Megakartam próbálni egy indítványt, illetőleg határozati javaslatot adni be a községi képviselő tes-tülethez, mely szerint határozni a jegyzőkönyvileg, hogy ez évben önkéntes adakozás, vagy mérsékelt ro-vatal útján egy bizonyos alapot tesz le, egy majd négy vagy öt év múlva építendő s akkor teljesen felszere-lendő gyermekmenház javára. Helyiségünk lenne e célra, mert nagy piacsterünk van, melyből a szükség-hez megkívántató tért közös erővel be lehetne keríteni és fűsíteni az építkezésig, mi községünknek díszére is válnék. Közöltem ezélmot néhány kiválóbb és módo-sabb lakossal, hogy pártolásukat előre kinyerjem. Azt elismerték, hogy biz a jó volna; de — mint mondták, — hiába próbálnák, mert nincsarra most mód, sokfelé kell — ide is, oda is, — fizetni. Nem lesz belőle ez idő szerint semmi.

Igy dől dugába az én jóakaratu indítványom.

Pedig-pedig nem csak díszítés, hanem közegész-ségi szempontból is jó szolgálatot tenne, ha jó tágas, semmi hasznát nem hajtó piacsterünköl egy jó darab befűsítettnek.

Ezen nyáron nem uralkodott ugyan semmi járvá-nyos betegség népünknl, halálozás is csak kevés történt, inkább csak gyermekek haltak. Általában azt mondhatjuk: ez évben, ez ideig közegészégügyünk türethet vala; de ezt csak az isteni gondviselésnek kö-szönhetjük és nem körorvosunknak.

Azt mondják ugyan, hogy van nekünk körorvo-sunk is; de én nem ismerem, nem volt még szerencsém láthatni. Nem is szeretném látni a végett, hogy nekem szükségem legyen rendelményére; de községem érde-kében mégis szeretném megismerni.

Midőn a körorvosi állomásokra pályázat volt hir-detve, a lapokból olvastam, hogy itt meg itt, ennyi meg ennyi fizetésre pályázat hirdettek; de hogy a körorvosoknak azon fizetésekért mik lesznek kötelezett-

ségei a körbeli községek iránt, ezt egy lapból sem volt szerencsém olvashatni. (Szeretném, ha ezt tek. szer-kesztő ur tudatná becses lapjában.)

Az én gyarló eszemmel azt gondolom, hogy ott kellene lenni a kötelezettségek pontjai között annak is, hogy minden hóban bár csak egyszer jelenjék meg köre minden községeiben és pedig előre meghatározott és nyilvánosan köztudomásra hozott napon, hogy ott az egészségügyet constatálja, s ha betegek folyamodnak hozzá, azok ingyen, a tehetősebbeket pedig mérsékelt díjért gyógyítsa. Ugy szintén, hogy az iskolákba is be-nézzen s ott a tanoncok egészségi állapotáról tegye meg észrevételeit. Végre terjedjen ki figyelme arra is, — vajjon nem történik-e a községben valami olyan, mely a közegészégügynek ártalmára van, mint például: a község közepén keresztül folyó patakban kender áz-tatás, melynek andorító bűzét vagyunk kénytelenek érezni mostanában T-Szántón, a mi községi biránk ke-gyelméből, s melynek kiálthatatlan szaga, miként köze-lebről a „Peati Hirlap“-ból olvastam, még a philloxé-rát is megöli, kipusztítja.

Látom a községi költségvetésből, hogy körorvosi fizetésre csak T-Szántóról 94 frt 58 kr. van előírá-nyozva. S mit tett a körorvos ur e fizetésért T-Szán-tón ez évben? Felelet: megjelent itt — mint mondják, — kétszer, akkor is csak himboltás végett.

De mire is való Szántónak a Peérben lakó kör-orvos, ha havonként bár egyszer meg nem jelenik itt? Hiszen ha betegje van, akkor sem veheti igénybe kör-orvosa segélyét, mert Tasnádot közelebb kapja s ott a rendelvény szerinti gyógyszer is megtalálja. Míg ha a körorvoshoz folyamodnék, két utat kellene tennie, egyszer Peérbe, azután Tasnádra.

No de azt én hiába feszegetem. Ez így van ren-delve. Ebben meg kell nyugodnunk. Csak bár arra köteleznék a megyei bizottság a körorvosi hivatal, hogy az iskolai év leforgása alatt legalább háromszor néz-zen be iskoláinkba is.

Ha tenni fogja, azonnal tudatni fogom a tek. szerkesztő urral.

Kovács Ferencz.

Tekintetes Szerkesztő ur!

Megbocsásson, de bizalommal fordulok a tekintetes szerkesztő urhoz — egy vellei elkövetett méltatlankodást panaszolva el, — s mert az némiképpen a zilahi s egyuttal sokak részéről pártfogolt „megyei muzeum“ ügyére vonatkozik s így talán másokat is érdekelné fog; méltóztassék becses lapjába felvenni, böles belátására bízván, a kihagyandók kihagyását.

Évekkel ezelőtt, midőn a „Szilágy“ lap keletkezett, tekintetes Bereozky Károly dr. és megyei főorvos jó-akaró uram felhívására, hosszas időn át fáradtsággal és tisztességgel gyűjtött ásványgyűjteményemet két mázsa súlyban és 200 drb példányban a zilahi főisko-lának ajándékozandó, bevittm Zilahra csakugyan a tek. főorvos urhoz, ki is oda irányozta ajándékozási szán-dékmat, hogy az éppen akkortájban alakítani szándé-kolt „Megyei muzeumnak“ adjam át, lévén a főisko-lának elegendő ebbeli készlete. En reit állottam, s azt azonnal a muzeum az időbeli titkára (névét elfelestem) át is vette s megköszönte, én csak azt kértem az át-vevő s a gyűjteményt főorvos urral egyetemben meg-mérő és megolvasó titkár és tanár urtól, hogy legalább a „Szilágy“ azon számát küldjék meg számomra, mely-ben ezen ajándékozásom megemlítve lesz, hogy azt emlékül eltáve, netán valaha unokáim közül valame-lyik iskolába járandó a muzeumot megtekintvén, atyja ajándéka iránt érdeklődni fog, stb. Küldtem ezenkívül a titkár ur felszólítására az ő czimén a mu-zeumnak egy 260 éves kutyabőr kötési latin „Orbis pictus“ czimű könyvet, gyönyörű színtartotta festett tájképekkel telve, — egy Julius Caesar „de bello Jugurthino“ szinte több 200 évesnél, — Ovidiusnak három bőrkötésű könyvét.

A „Szilágy“ lapot megküldték, de én abban so-ha egy szót sem olvastam ajándékaimról, — és három-negyed év múlva a lap ára követeltetett. Azon időben mint a megye által hozott végzés folytán kerületi köz-gyámi állásomból kimaradt hat gyermekecs apa teljesen szegény voltam s nem fizethettem. A lapkül-dés aztán el is maradt, nem bántották tovább; de a mult évben, ha jól emlékszem, tek. Dócsa ur szerkesztő-i idejében ismét felhívtam a 3 forint megfizetésére; de most bár ugyan m. kir. postamester vagyok, a fize-tés napi 40 krjából megint nem bírtam ily összeget nélkülözni, türelemért esedeztem, megírtam a fennebbi körülményt röviden s kiemeltem, hogy én a 3 frtot nem akarom ajándékom megbecsülhetlen értékébe ha-tudni, — de várják meg, míg állásom s fizetésem a vasut építése folytán javulni fog; — meg fogom fizetni becsülettel.

De nem várták, hepereltek a zilahi bagatell bi-róság előtt, hogy 3 frtért tegyen egy 64 éves ember 10 frtba kerülő utat! Elmondhatom, hogy: „ubi mens, ubi ratio?“ — mert nem mentem, elmarasztaltak s most az ákosi előljáróság által exequáltattak; de a hol nem volt a mult évben, mi lehessen most azon csekély fizetésből? Igenis a lakás házari türelemnek legnagyobb foka és a nélkülözés teljes öreg napjaimban!

Hát véték-e én az illem ellen; követek-e el szo-mérmetlenséget, ha feljajdulok e méltatlankodás ellen? A helyett, hogy csak egy közönsé szót kaptam volna is áldozatomért s az ajándékért, a mit más tudomá-nyosan művelt kedvelő százakért vett volna meg; azon-kívül hogy csakis azon számot kértem, melyben e tény megemlítve lenne, három hónapig megküldték a „Szilágy“ lapot, a miről azt hittem, hogy ez ajándékba történi, különben azonnal visszaküldtem volna, ha tudom, hogy utólagosan meg kell fizetni. Tehát hitelle küldték, — ime, elverik rajtam a port a végsőig. — A napokban váltó kezességem miatt elárverelt zálnoki birtokom netáni fennmaradandó árát rendelték el lefoglalni, (ri-sum teneatis) igen, eladták vagy 500 frt követelésért, megvette a végrehajtató megbízott ügyvéd 50 frtért a a 900 frtra becsült ingatlant; tehát nem maradt sem-

mi, mint azon szabad felsóhajítás: „sic fata tulere“, hozzá tehetném még az üdvözlő szavát „Vae mundo a scandalis! sed vae homini per quem scandalum venit.“ Ákosan, 1887. aug. 27.

Alázatos szolgálója:
Madaras József
m. kir. postamester.

Különfélék.

* **A szilágymegyei** lötenyésztés emelésére szolgáló állami lötenyésztési jutalom díjosztás szeptember 11-én délelőtt Szilágy-Somlyón, a városház udvarán fog megtartani. Mire ismételten felhívjuk az érdeklődő gazdaközönség figyelmét.

* **Értesítés.** Az iparos tanulók beiratása és felvétele a sz.-somlyói elsőfoku ipariskolában f. hó 8-án csütörtökön és 11-én vasárnap délelőtt 8—10 óráig, délután 2—5-ig fog az igazgató által a gymnasium ipariskola helyiségében eszközöltetni. 12, 13. és 14-én mindenkor délután 5—7 óráig tartatnak meg a javító és felvételi vizsgálatok s a tanulók osztályonként való elrendezése. — Az ipariskola első osztályába csak oly tanuló vétetik fel, ki a népiskolát bevégezte, vagy 12-ik életévét betöltötte s legalább is folyékonyan olvasni, írni tud és egész számokkal a négy alapműveletet érti. Ki ezen kívánalmaknak meg nem felel, az ipariskola előkészítő osztályába, vagy ha életkora 12-ik évét be nem töltötte, a rendes népiskolába utasíttatik. Felőbb osztályba csak oly tanulók vétetnek fel, kik a megelőző évet legalább kielégítő előmenettel végezték, vagy felvételi vizsgálat utján kimutatják, hogy az illető osztályba szükséges ismeretekkel bírnak. Az ipartörvény értelmében minden iparos tanuló köteleztetik tandíj czímen 1 frt 50 krt fizetni. Felhívom tehát a t. iparosmester urakat, hogy tanulóikat a fent jelzett időben annál is inkább irasák be, mert ez időn túl kénytelen lesz az iparhatóság a mulasztókkal szemben az 1884. évi XVII. t. cz. 62. és 82. §-aiban meghatározott jogát -- a bírságolást -- érvényesíteni. Az iskolai év szeptember hó 15-én d. u. 5 órakor ünnepélyesen megnyitatik és a rendes előadások megkezdetnek. Szilágy-Somlyón, 1887. aug. 30-án. Az igazgatóság.

* **Jól értesült** lapiránk a „Tasánál“ következő hirt hozza: „Papi beiktatás. Bartha Dező helybeli ref. lelkész urnak ünnepélyes beiktatása papihivatalába, folyó hó 28-án azaz ma délelőtt volt. A beiktatást karöltött esperes Nagy László ur végezte.“ Mi ugy tudjuk, hogy Nagy László esperes ur — sajnos betegsége miatt — több mint két hete, hogy az udvarából ki sem mozdult, a mi meggátolta a valójában 28-ikára tervezett beiktatást. Tanulág: az újdonságot nem jó előre megírni.

* **A „Szilágy-Somlyó“** tek. szerkesztőségének Sz.-Somlyón. A torozközi tüzkárosultak részére postautalványnyal küldött 2 frt azaz két forint könyöradomány vételét — a károsultak nevében — közönnettel elismerem. Torda, 1887. augusztus 24. Bédiger Béla főjegyző.

* **A „Szilágy-Somlyó“** tek. szerkesztőségének Sz.-Somlyón. Városunk tüzkárosultjai részére küldött 23 frt 25 kr nemesszivű segélyért fogadja ugy magam, mint közönségünk hálás köszönetét. Nagy-Károly, 1887. augusztus 27-én. Tisztelettel Schusterics polgármester.

* **Magyar ipar és a magyar nők.** A magyar nő nemcsak családjának, de nemzetének javára is sokat tehet. Ime egy példa. Magyarországon a kormány hivatalos adatai szerint 1886-ban nem kevesebb, mint 48 ezer méterméző pótkaért hoztak be a külföldről, a mi — pénzértékben fejezve ki — évenként két millió forintot tesz ki. „Ez így semmiképen nincs jól“ — fogja mindenki mondani, főleg, ha elgondolja, hogy gabna-kivételünknek már India is csinálja az erős concurrenciát. Ujabb időben egészséges mozgalom indult meg ezen a téren is. Budapesten, Kassán stb. nagy pótka-végnyarak létesültek s mint lapunknak írják: a soproni híres Lenck-ház, mely rendelkezik a kellő tőkével, szintén elhatározta, hogy fölveszi a versenyt a külfölddel. Soproni gyárat tetemesen nagyitani szándékozik, hogy a gyártmánya minőségre nézve fölülmulja a külföldieket, mennyiség tekintetében is megfelelhessen a követelményeknek. Tisztán magyar háziaszonyainktól függ tehát: megerősödjék-e hazai pótka-é iparunk vagy sem, megmaradna így az országban évenként két millió forint magyar pénz!

* **Nincs többé fogfájás.** A fogfájásban szenvedőket mindenesetre érdekelní fogja az a tény, hogy dr. Popp J. G. udvari fogorvos és szájkonzerváló szereinek, különösen szájvizének állandó használata, nemcsak hogy mindenkorra eljéti veszi a fogfájásnak, de meg is szünteti azt. E szerek minden gyógyszerárban kaphatók; de csak dr. Popp félt kell kérni, mert Anatherin szájvizét és fogpasztáit sokan hamisítják.

* **Bucsu.** Rövid egy éve annak, hogy sorsom e város falai közé vezérelt. Akkor, — megvallom őszintén, — bizonyos fájó érzéssel hagyva oda Arad városát, új otthonom nem sok reménységgel kecsegtetett az iránt, hogy itt sorsommal kibékülve jól találhassam magamat. Jól esik, ha kimondhatom, hogy — csalódtam. Egy év rövid idő; de elég hosszú arra, hogy az ember ítéletet hozhasson egy város felett, a melynek lakója volt, annak lakói iránt rokon- vagy ellen-szenvet érezzen s lelkében a jó vagy rossz érzés egy állandó s általános képét vigye magával tova. Hála istennek, nekem az előbbi jutott osztályrészül. Szerény körülményeim között is megelégedett voltam sorsommal; megszerettem e költői szép vidéket, e művelt város lakóit, mely törhetetlenül halad előre a tökéletesedés ezéjára felé; boldog voltam, ha csekély tehetségemhez képest e művelt közönség organumának a „Szilágy-Somlyó“-nak hasznára lehettem, s így a közönség iránti meleg érdeklődésemnek jelét adhattam. Azoktól tehát, a kiket megtanultam szeretni, becsülni s a kik iránt állandó rokonszenvet viszek el lelkemben: jóakaróim, barátaim s ismerőseimtől midőn e helyen is bucsut vennék, kérem tartsanak meg szíves emlékeikben. Istén velünk! Szilágy-Somlyó, 1887. augusztus 29. Fejér Ignác.

* **Áthelyezés.** Szerkesztőségünk egy derék tagja ntdő Fejér Ignác min. rendi áldozár és tanár a rendfőnök intézkedése szerint a kézi-vásárhelyi rendházhoz helyezettett által s így körülből végleg eltávozott. Fájdalommal érint bennünket a derék lelkész és tohet-séges hírlapíró eltávózása, mert azonkívül, hogy lapunknak belmunkatársa és újdonsági rovatunknak hosszú idő óta vezetője volt, benne egy igazi jó barátot veszítünk el. Fejér Ignác csak egy éve, hogy Aradról történt áttétele folytán városunk lakosa lett s ez az év elég idő volt arra, hogy mindazok, kikkel érintkezett megkedveljék s társadalmi életünknek egyik kedvelt alakja s közérdekű cikkei által annak serkentője, ébrentartója legyen. Ez eléggé ajánlja őt új otthonában, hova — szíviünkéből kívánjuk, — mindnyájunk jó emléke mellett a régi munkakedv kísérje, s a mit itt veszített, azt sokszorosan kárpótolva találja fel. Eltávózása előtt Finger Lajos jónévű vendéglőben kedélyes busu lakoma tartatott a távozó jóbarát tiszteletére, mely alkalommal pohárköszöntőkben és bensőséghben nem volt hiány. Eltávozott; de emléke mindvégig köz-tünk lesz s a szellemi kapocs által, mely lapunkhoz fűzi meg-megjelen közöttünk gyakran s hisszük, hogy a viszony sokáig bensőségteljes és őszinte marad!

* **Nagyreményű ifjak.** Sokat beszélnek a lapok arról, hogy súlyos az erkölcs, súlyos az emberiség. Valóban ugy van! Bizonyítja ezt a hírlapok újdonsági rovata, hol nem egyszer kell olvasnunk olyan büntényeket, miket éretlen gyermekek követnek el. Nálunk eddig ilyes-mi alig fordult elő, most azonban megtörtént, hogy öt fiúgyermek tolvajlást követett el. A legidősebb gyermek 12 éves, a legfiatalabb pedig 10 éves volt. Orosz Pál helybeli földművesnek a házában történt ez, kinek távollétében be mentek szobájába, feltörték ládáját s abból többféle tárgyat loptak el. Többek között elvittek egy ezüst órát, szemüveget, kevés pénzt, menyasszonyi koszorút, fülbevalót, ezüst fülöngyűgőt stb. A tettesek földész emberek gyermekei voltak s jelenleg az ügy a rendőrség kezében van.

* **Baleset.** Folyó hó 21-én délután helybeli lakosok Smeták József és Goldglancz Farkas szekeren hazafelé mentek, a midőn az Alsóvár-utczán a ló meg-bokrosodott; a szekeren ülők leugrottak, de az említett Goldglancz Farkas oly szerencsétlenül, hogy hanyatt cavén fejét köbe ütötte és agyrázkódtatást szenvedett. A szerencsétlenül járt több ízben fölakart állani, de mindannyiszor lerogyott; a segélyére sietők haza szállították. Most súlyosan fekszik, folyógyógyulásához az orvosok kevés reményt nyújtanak.

* **Kedélyes tolvajok.** Tegnapelőtt éjjel Kálló Kristóf helybeli fuvaros istállójából két ismeretlen tettes három lovat eltolvajolt. Midőn a kapun kifelé jöttek, az éjjeli őrk megkérdezték, hogy hova viszik a lovakat. „Itatni, — volt a válasz, — mert nem sokára indulunk.“ Ugy is lett; de a lovaknak üthetik a nyomat. — Vasárnap pedig egy iparos neje kis leánykájá által éltelt küldött a szőlőbe férjének. Egy lézengő a kis leányt megállította s az ételhordóból a pecsenyét és kenyert elvette. „Apádnak jó lesz a tézta is“ — szolt a leánykához s azzal ott hagyta. A síró gyermek a kérdezősködésre csak annyit tud felvilágosításul adni, hogy az olyan nagy volt, mint az ő apja. — Milyen kedves és kedélyes firmák azok a tolvajok!

* **Szilágy-Kraszán** f. évi augusztus 26-án a Szilágymegyebeli köz-ségi és körjegyzők nyugdíjalapja javára megtartott táncvizigalom anyagi eredményét röviden egybefoglalva alábbiakban közlöm: összes bevétel volt 122 frt 46 kr, összes kiadás 65 frt 46 kr. Maradt a nyugdíjalap javára 57 frt azaz ötvenhét forint. A fennebbi bevételnek az alábbi felülfizetések: Nagy Domokos 4 forint 50 kr, Lőrinczi György 4 frt 50 kr, özv. Donogán Gergelyné 3 frt 50 kr, nagyfalusi Nagy Ferencz 3 frt 50 kr, Belle Gyuláné 1 frt 50 kr, Kajetan Kálmán 1 frt 50 kr, Lengyel István 1 frt 50 kr, Gál István 1 frt, Papp János, Szikszai Dániel, B. Nagy Dezős, főtiszt. Farkas István, Varga Gyula, gróf Teleki László, Rácz Péter, Bydeskythy György, Csákány Gyula, özv. Virág Dánielné, Ninta István, Papp István, Farezádi Mihályné, Vincze Károly, Gyulay Endre, K. Nagy Albert, Vékás Sándor, Illés János, Sámel Mihály, Pap Oktavian, b. Györffy Lajos, Kövesdy Árpád, Korbuly Lukács, Lázár Géza, Donogán Zachar, dr. Böckel Béla, Varga Gábor, özv. Beteg Gergelyné, Papp László, Berde Sándor, br. Györffy Lajosné, br. Györffy Pál, Sámel József, Matolcsi János, Veres Sandorné, Miron Márton, Jupiter József, Vándor Kántor, Horvát Ábrahám egyenként 50—50 kr, Dézsi Ferencz kezeli főbíró 40 kr, Nagy János 30 kr, ötös társaság 50 kr, egy hölgy indítványa való-sítva 70 kr, ujabban a bál folyama alatt br. Györffy Lajos 50 kr, beléptijegy díjába küldöttek: Rezei Gusztáv körjegyző N.-Baródról, Kovásznai Ákos h. kör-jegyző Gyümölcséséről, Nagy Domokosné, Laitner Zsigmond Kraszánról 2—2 forintot, s végre ujabban br. Györffy Pál ur 56 krt. A felülfizetések összege 51 frt 96 kr. Midőn a nyilvánosság elé boocsátott ezen számadás rendén a tett felülfizetések köszönettel nyug-táztatnak, nem mulasztatjuk el egyszersmind hálánk s elismerésünknek kifejezést adni azon meleg érdeklő-désért, a melylyel a megjelent s a vigalomban részt vett összes mélyen tisztelt közönség a kitűzött czél iránt viseltetett. — A kitűzött czél javára eső 57 frt a jegyzői nyugdíjalap-kezelő bizottság elnökéhez, tek. Szikszai Lajos alispán urhoz beszolgálatot gyümölcső-zőleg elhelyezés végett. A bírlendő bizottság nevében és megbízásából: Farczady Mihály, pénztáros.

* **Új virág-csarnok.** Művészek és művésznők köz-tudomás szerint mindig nagy kedvelői, ápolói és gon-dozói voltak a virágoknak. Nem kell messze mennünk, hogy ennek igazságát bebizonyítsuk. Operaházunk ki-tünő művésze Perotti kiterjedt kaméliai kertészettel bír az adriai tenger partvidékén. Legujabban pedig — mint nekünk a fővárosból írják — a zenevilágban előnyösen ismert Rózsa-völgyi és társa zeneműkereskedő czég egyik éve hosszú során át működő főnökének fia: Dunkl Norbert, a váci utca 25. sz. házában a „Nefelettséhez“ czimezve, a párisi mintára előkelő és nagyszabású virágcsarnokot nyitott, mely pazar beren-dezés, nagy választék és izlés tekintetében az egész fő-városban ritkítja párját. Különös gondot fordít a vi-

dekről jövő ünnepi, lakodalmi, temetési stb. megren-delésekre, melyek azonnal és kiváló pontossággal vé-geztetnek, úgy hogy az új virágcsarnokot olvasóink-nak legmelegebben ajánlhatjuk.

Irodalom.

— Carmen Sylva. Románia költő királyné-jának, legujabb regényét közli az Egyetemes Regény-tár (Budapest. Singer és Wolfner) II. évfolyam XVII. és XVIII. kötete, „Tábori posta“ czím alatt. Carmen Sylva ama ritka női írók közé tartozik, kikben az irány nőies finomsága és megfigyelő képességgel és az eszmélkedés mélységével egyesül. Jellemzései művészen tökéletesek s bár az eszményi magaslathoz sohasem té-veszti szem elől, mégis mindig megmarad a természet-szerűség, a való határai közt. Megvan az a kiváló írói képessége, hogy alakjai iránt rögtön fel tudja kelteni az érdeklődést s ezt az érdeklődést a mese folyamán — bármilyen egyszerű is az — mindvégig fenntartja. Legutóbbi regényeit „Dito und Idem“ név alatt bo-csátotta ki, s ez a név van a jelen regény czímlapján is. A tábori posta a franczia-német háboru alatt ját-szik s az újkor egyik legnagyobb történelmi eseménye szolgál komoly háttérrel a felette érdekes regénynek. A két kötet csinos vászonkötésben együtt 1 frt.

— A „Képes Családi Lapok“ 49. szám tartalma: Az áldozatok. (Elbeszélése, folyt.) György Gyulától. — Szózat a dalhoz. (Költmény.) Brankovics Györgytől. — A restség. (Csevegés.) Elemértől. — A fehér arc. (Elbeszélés, folyt.) Paul Gyulától. — Szent Mihály. (Regény, folyt.) Werner E-től. Fordította: Brankovics György. — Költővé tettél. (Költmény.) Kántor Imré-től. — Ki nyert? (Vigjáték.) Némethől: Reiner Vil-mos. — A harakiri. Török Auréltól. — Képeinkhez. — Mindenféle. — Képeink: Rózsa, mint a szív hir-nöke. — Katuska. Hat ökrös diszfogat a Sz.-István-napi ünnepélyen. — Melléklet: „A szökevények.“ (Re-gény, folyt.) V. Gual Karoltól I. 129—144 oldal. — A borítékon: Heti naptár. — Sakk-talány. — Szám-rejtvény. — Megfejtések. — Jutalmak. — Megfejtők névsora. — Hymen. — Gyászrovat stb. — Elfizot-hetni: Mőhner Vilmosnál, Budapest IV. kr. papnövelde utca 8. szám. Egész évre 6 frt, félévre 3 frt. negyed-évre 1 frt 50 kr.

— Piros könyv. A magyar nép számára írta P. Szathmáry Károly. Immár második kiadásban bocsátja közre Révai testvérek budapesti könyvkiadó-hivatala. A czím el sem árulná, hogy mily nagyfon-tosságú mű ez, — pedig tartalma hazánk és nemze-tünk legfontosabb érdekeivel van összefüggésben. Té-nyeket sorol fel e kis könyv, mely tények megfigyasz-tják bennünk a vért, feldulják érzelmeinket, kétségbe ejtenek jövőnk tekintetében, — mert rámutat arra, a mit semmiféle önámítással mellőzni nem lehet, — hogy laasan, de biztosan pusztulunk és ha fel nem ébredünk tespedésünkéből, a honfoglalás ezer éves emlékün-ne-pélye is már csak emlék lesz egy szebb időből, mely után busulunk ugyan, de melynek viaszszerezéséért sem-mit sem teszünk. A piros könyv sem mond egyebet, mint a mit a statistika csatlakoztatlan számokkal bizonyít. Míg más országokban 40—50 év alatt megkészszerzi magát a lakosság, addig nálunk ugyanez eredmény elé-résére 120—130 év szükséges. Nemzetünk létszámának fele elpusztul, mielőtt a 7 éves kort elérné. Mi lehet ennek oka éppen nálunk, hol a megélhetésnek összes feltételei megvannak, miért pusztulunk ép mi, a kik az egész világ által irigyelt földet nevezhetjük magunké-nak? A piros könyv megfelel rá. Az ok „saját gondat-lanságunk.“ Mi őrzőt adunk az oktan állat mellé, legritkábban azért, hogy mában ne ejtsen kárt, hanem hogy magában essék az. Pásztor őrzi a juhót, disznót, hogy tilosba ne menjenek, kártékony eledelt ne egye-nek. Saját husunk és vérünk pedig, édes gyermekünk, kit önmagunknál is jobban szeretünk, tanács, támasz, felügyelet nélkül van egész napon át. Nem kételte-dünk az őrangyalok hatalmában, legtöbb esetben sző-pen teljesítik feladatukat, de azért nagyon melegen ajánljuk ezt a kis piros könyvet. Magyar szülők, vo-gyéték és olvasókat! Haggyátok a politikát, ne buk-tassatok kormányokat, de mentsetek meg önmagotokat. Hogyan, mi módon? Mely eszközök a legezszerűbbek ehhez? Megfelel rá a piros könyv. Építsünk óvóisko-lákat, gyermekmenhelyeket. Ez az egész. Egy egész könyv rövid tartalma. Négy szó az egész, de felér egy evangéliummal. Ha elmulasztjuk az intelem megvaló-sítását, oly felelősséget vállalunk magunkra, melynek soha nem tehetnénk eleget. Gondoljuk meg, mondja a szerző, kinek életfeladatát képezi az ifju nemzedék megóvása, hogy őseink szellemei számon fogják kérni ott fenn; miért hagytuk veszni e hazát, nemzetet, me-lyet ők egy ezredéven át megőriztek, nem egyszer di-csőség és nagyság polczára emeltek? Meg tudunk-e felelni e kérdésre? Vegyéték és olvasókat azt a piros könyvet, hálásabb annak olvasása, mintha könyvtárak-kal terheljük tul szellemünket, Révai testvérek kiadó-hivatala (Budapesten IV. Váci utca 11. sz.) a ma-gasztos czél iránti tekintetből nagyban vásárlásánál a művecke 100 példányát 15 frt helyett 12 frton adja Egy-egy példány ára 15 kr.

C S A R N O K.

Feltámadott.

— Rajz. —

Körülrajongták deli ifjak. Szép szemének egy pillantásával is a szívnek nyugalmát zavarta fel. Oh hányan epedtek egy ily pillantás után! Pedig hány ifjut tett boldogtalanná és kétkedővé az emberekben.

Egész életében fénylett, tündökölt, de nem me-legített. Az a tűz, mi a szívben ég s a szemekben tükröződik vissza, rég kialudt. Olyan volt, mint a márvány, hideg, érzéketlen. Kedélyének rugékony-sága, szívének melege nem volt sehol. Olyan volt mint a megtörtött, ki lát, hall, eszmél, de nem érez. Mikor körülvéve volt az ifjak nagy seregétől s a

nagy világ boldognak nevezte, csak ő tudta, csak ő érezte, mint susogja neki valami: boldogtalan vagy!

Az is volt!

Mikor a tavasz meghozta első virágát, kertjében érezte magát legjobban otthon. Nyílott virágainak egyenként tépte le szirmait s önkénytelenül kérdezte: szeret, nem szeret. De hogy kicsoda, azt ő maga sem tudta. Kérdezte: talán megszokásból, talán mert vitte egy örületes phantom. Ki tudná azt? Talán egyik sem!

Ha egy-egy rózsát megkapott sétányán elhervadva, szokatlan kifejezést öltött arca s valamit mormolva tépte apróra azt. Gyűlölte mindazt, mi hervadásnak indult, csak a bimbónak, csak a kikeletnek örült. Vajjon miért? Ki tudná azt?!

Oh a női szív ma is megfeythetetlen talány. A legnagyobb csapások között aczéllá edződik, de sokszor egy meggondolatlanul kiejtett szó, egy csekélység örökké semmivé teszi. De hát a szívnek szerelme erősebb-e az értelemnek világánál? Hát a kebelnek benső érzeménye, eltompítja-e az összes idegrendszer? Ki tudná azt?

Már mint gyermeknek minden kényelem meg volt adva. Körülvéve lénytől, pompától. Óhajtsa parancs volt. A mit csak kívánt, minden mint egy bűvös varázs-szóra teljesült. S talán éppen ez ölte meg szívét! Mert szíve semmi táplálékot nem kapott. Minden fény, minden melegség csak a költőnek volt megadva s ifju szíve a hideg miatt dermedt meg. Oh hányan próbálták abban a tüzet felélesztani s lángra gyújtani azt a szövétneket, a mit a mit életnek neveznek!

Pedig hasztalan munka volt az!

Korán nyílott és korán hervadt el. Testben nőtt, de érzelemben jéghideg maradt. Azt az életet örökre megdermesztette a fény, a melegség.

Szülei örvendtek a szépen fejlődő bimbónak. Boldognak hitték s annak képzelte mindenki. Csak a lány érzett szívében valami ürt, valami kimondhatatlan fájdalmas érzést, a minék nevet adni nem tudott. Sokszor fájt a szíve, de nem tudta miért, sokszor dobbant nagyot, de nem tudta annak okát. Honnan is tudta volna, hisz az ő szívében még a szerelem virágot nem hajtott s talán nem is hajt soha!

Az életnek gyökere ki volt veszve onnan belülről a szívből. Hasonlított élete egy fűszálhoz, melyet megfagyasztott egy éjnek hideg szele s aztán elszáradva zörögve panaszkodott a verőfényes nap lenge fuvalmában egész addig, míg a természetre is reá borult a nagy halotti szemfedél. Csakhogy ő nem panaszkodott! Érezte valaminek hiányát szívében, de nem tudta minék. De hát minő élet lehet egy ép testben egy érzélem nélküli szívet hordozni? Vagy talán az soha nem fájt, és így boldog. Ki tudná azt?

Már a huszadik tavasznak tépte virágait megszokásból. De ő még nem tudta, hogy a szívnek is vannak virágai. Pedig hányan szerették volna ha nem is letörni, csak a himporát érinteni. És mily könnyen érinthették volna, hisz annak a virágnak tövise nem volt. Nem is lehetett, mit őrzött volna, ha a virág soha nem hajtott ott. De ő azért kertjében virágai között hosszasan mulatott s talán boldog is volt? Ki tudná azt?

Mikor hallott másokat valami kínzó fájdalomról beszélni, mely a szívből ég; a csalattatás, az édes remény, a lemondás, a boldogító érzélem hangjai az ő lelkét érintetlenül hagyták. Elmélázott, hogy vajjon mi lehet az, nem értette, nem érezte annak hol felemelő, hol lesújtó gondolatát sem. Szíve nyugodt volt s így talán boldog.

Később a szülők szíve rendült meg leányuk közönyösségén. Elvitték messze tartományba. A szóra-kozásnak, az élvnek minden kínáló virágát letépték, csakhogy leányuk szívét melegítsék fel. Szent áhitattal várták tőle az oly kérés teljesítését, minék gyökere a szívből van. Végre kezdett vágy támadni szívében, hogy a közelebbi elite bálon részt vegyen. Ő sem tudta megmondani miért.

Remegve várta az est közeledtét. Pedig úgy félt tőle és mégis annyira óhajtotta azt. Midőn belépett és látta a sima parquetten a tánczoló seregét, az ártatlan jókedv csapongásait, érezte, hogy hogy valami különös zsiromgás tartja fogva egész valóját, mit ő még soha nem érzett. A zenének hangjai elnémultak. Bevegült a társaságba, kialudt szíve szikrát fogott, kedve határtalan lőn, Oh mily jól illett a lángoló tűz a szemekbe, minék heve az arcra is oda festi bűbajos rózsáit. Az ifjoknak egész serege vette körül s egymásnak kezéből adták át a karcsu termetet, hogy a keringő bűbajos hangjánál mindenik élvezzen legalább egy keveset.

Kifáradtan dült végig egy pamlagon. Keble lihegett, szeme szokatlan tűzben égett. Különféle érzelmek nyilaltak át szívében, mi oly kéjes gyönyörrel töltötte el. Elmélázva járt tekintete szerteszét,

midőn egy ifju közeledett felé, kinek megszólítására mint felriadt őzike rezzent meg. Az ifju kérdéseire zavart választ adott. Nem mert szeme közé tekinteni. Talán félt, hogy valami ígézet örökre lebilincseli. Pedig fogva lett már. — Az est elmúltával oly kellemes álmái voltak. Másnap önkénytelenül mindegyre közeledett ablaka felé, mintha talán valakit nézne, vagy talán várna is. Odabenn a szívében úgy nyugtalankodott valami; úgy félt, de ez a félelem csaknem megölte a gyönyör miatt.

Az ifju naponként megtette látogatását s a nő mindinkább érzett szívében megcsendülni egy hangot, mely az ifju iránti szerelmét ismételte mindig. Oh, hogy égett szívében a tűz, de gyakran félt, hogy megperzseli azt. A régi nyugalom helyét gond és aggodalom foglalta el, mi faj ugyan, de nagyon-nagyon kellemes.

Vajjon boldogabb-e most, mint volt régen?!

Én azt hiszem: igen...

Diószegi Miklós.

A közönség köréből.*]

Viszhang B. J. nyilatkozatára.**)

Alulírott ezennel bizonyítom, — hogy Gáspár Ferencz esz. kir. haditengerészeti orvos-jelenlétemben Brüll Jakabnak a következőket mondotta: „Hallja maga Brüll Jakab, — ha maga mint érettség-tett tett kamasz nem tanulta meg, hogy Ő Felsőge-tisztí egyenruhájából nem szabad gunyt űzni, — hát akkor menjen maga Brüll Jakab rongyot szedni vagy gyufát árulni.

Különben pedig, Brüll Jakab, ha én az ilyen Brüllkóbi fajta ficzkó tetteges megfenyítésében csak egy szemernyi elégtételt találnék, úgy én magat Brüll Jakab stante pede, kutya módra megbotoznám.“

Sz.-Somlyón, 1887. aug. 18.

Józsa György,
szigorló-orvos.

Válasz a „Viszhangra“.

Józsa György, szigorló orvos, fenti — teljes valótlanságokat állít — nyilatkozata által, pellengére akar tenni engem a közvélemény előtt.

Nem vagyok a közvélemény rabszolgája s a társadalom azon kis szerény köre, a melyben megfordulok és szeretett szülővárosom közönsége sokkal jobban ismer engem, mintsem ily eszközökkel megváltoztatni lehessen irántam való nézetét. De válaszolnom kell, mert becsületbeli kötelességem ez.

Leírtam a becses lapok augusztus 4-iki számában a módot, melylyel Gáspár Ferencz orvos engem instultált. Leírtam szépitgetés nélkül, hien: lármázva, kiabálva rontott be lakásomra, tiszteletadás nélkül viselte magát, köszönés nélkül jött a szintugy távozott. Az eszeveszett hangzavarból nem vehettem ki mást, minthogy ő a „mocsári béka“ kifejezést magára értette. Nem figyeltem Gáspár Ferencz minden szavára, mert ő azon pillanatban beszámíthatlan állapotban volt, s nem tettem egyebet, mint a mit hasonló körülmények közt bármely más, magát illetlenül viselő műveletlen emberrel tettem volna, t. i. kiutasítottam.

Gáspár Ferencz úgy látszik a viszhangzó szigorlóorvosra bízta, hogy az mosogassa becsületét a rejtja rakott foltoktól. S a pajtá idész jelek közé tesz egy esomó gorombaságot s a Gáspár Ferencz szájába adja azokat. Cizmeit pedig rosszul választotta meg, mert az idézet mind oly szavakból van összetéve, melyek Gáspár Ferencz orvos szájába adva, mintegy önmaga ellen irányuló gunyként hangzanak. „Rongyszedés“, „gyufaárulás“! Hát illik ez jobban valakire, mint Gáspár Harselira (aliás Ferenc), vagy kell-e universalisabb „kóbi“, mint ő maga, ki asylumként keresi fel a helyet, hol „panem et circenses“ (kenyeret és mulatságot) talál.

Ne fáradjon hát Józsa György szigorló orvos „szerecsen mosdatás“-nál háládatlanabb munkával barátja érdekében, mert ebből a reá ragadó szenny lesz a jutalma.

Magam részéről a rágalmakat visszautasítva, az egész ügyet befejezettnek nyilvánítom s őszinte sajnálkozásomat fejezve ki Gáspár Ferencz orvos hasztalan erőlködéséi felett, — többé e tárgyban tett intézkedésekre nem reflektálok.

Kolozsvárt, 1887. aug. 26.

Brüll Jakab.

*) Az e rovatban közlöttékért nem vállal felelősséget a Szerk.

**) Ezzel az ügyet lapunkban bevégeztük. Szerk.

Hirdetések.

A német és francia nyelvből, valamint a zongorából alapos oktatást ad egy éjszak-németországi nevelőnő. — Lakása: Bökény-utca 189. szám.

1—1

Egy jó karban lévő

ZONGORA

ELADÓ.

Hol?

Megtudható a kiadóhivatalnál.

Árverési hirdetmény.

A krasznai határban 3 párczellába lévő 1057 holdat tevő osztatlan közös és zár alatti tölgyes erdőségeiben termett **makk** folyó évi szeptember hó 18-án délelőtti 9 órakor Krasznán, a község házában nyilvános árverésen el fog adatni.

Feltételek a krasznai járás szolgabírói hivatalában bármikor megtekinthetők.

Kelt Krasznán, 1887. augusztus 25-én.

Nagy Domokos,
főszolgabíró.

1—2

Makk árverési hirdetmény.

A méltóságos gróf Károlyi György öröksei békési uradalmához tartozó dobrai, alsó- és felső-boldádi, mozsólai, kis-szokondi, hop-hágyi, szoldobágyi, oláh-meddesi, oláh-gyűrűsi és rakóli erdőkben termett **makk** nyilvános árverés útján Kraszna-Bélteken, a tiszt lakban, f. évi szeptember 8-án fog eladatni; hová a venni szándékozók a kitűzött időre, a makk vételárának egyszerre kifizetésére el látott pénzzel tisztelettel meghívtnak.

Kr.-Béltek, 1887. augusztus 17.

Siposs Bertalan,

1—2

urad. főerdész.

Makkoltatás.

A kárászteleki róm. kath. templom erdejében az idei makkoltatás f. évi szeptember hó 16-án reggel 10 órakor Sz.-Somlyón, a r. kath. lelkészi lakban nyilvános árverésen fog kiadatni. — Bánatpénz 50 forint.

Trusza Lajos,

1—2

kerületi alesperes.

En,
CSILLAG ANNA

185 ctm. hosszú őriási Lorely-hajammal, melyet az általam fölta-lált kenőcs 14 havi használata után nyertem, mely megakadályozza a haj-lehullást, elősegíti a hajnövést és erősíti a hajbőrt, uraknál elősegít egy teljes erős szakálnövést, rövid ideig való használat után a hajnak, valamint a szakálnak természetes színt és sűrűséget kölcsönöz és megóvja korai őszüléstől a legmagasabb korig. — Egy köcsög ára 50 kr., 1 frt., 2 frt. Postával küldés naponként a pénz előleges beküldése vagy postautánvétellel mellet az egész világra.

Csillag és Társa

B u d a p e s t, király-utca 26.

7—20